

MANUELA NIȚĂ

GHEORGHE GHEORGHIU

Dreptul concurenței

- curs universitar -

Ediția a III-a, revăzută și adăugită

Universul Juridic

București

-2022-

Cuprins

LISTA DE ABREVIERI	9
CAPITOLUL I. INTRODUCERE	12
Secțiunea 1.1. Considerații generale privind concurența.....	12
1.1.1. Semnificația concurenței	12
1.1.2. Definiția concurenței	14
1.1.3. Funcțiile concurenței	14
1.1.4. Aspecte istorice privind concurența.....	16
Secțiunea 1.2. Dreptul concurenței – definiție, metodă și domeniul de reglementare	17
1.2.1. Definiția dreptului concurenței	18
1.2.2. Metoda de reglementare	18
1.2.3. Domeniul de reglementare.....	19
Secțiunea 1.3. Raportul juridic de concurență	19
§1. Subiecții raportului juridic de concurență.....	20
§2. Obiectul raportului juridic de concurență	23
§3. Cauza raportului juridic de concurență.....	24
Secțiunea 1.4. Libertățile fundamentale ale dreptului concurenței.....	25
1.4.1. Libera circulație a mărfurilor, capitalurilor, persoanelor și serviciilor.....	25
1.4.2. Libera concurență	27
Secțiunea 1.5. Izvoarele dreptului concurenței.....	27
1.5.1. Izvoare interne	27
1.5.2. Izvoare europene.....	29
1.5.3. Aplicarea concurență a dreptului european și a dreptului intern al concurenței	30
Secțiunea 1.6. Legătura între dreptul concurenței și alte ramuri de drept	33
CAPITOLUL 2. DOMENIUL DE APLICAREA DREPTULUI CONCURENȚEI.....	38
Secțiunea 2.1. Activitățile economice	38
2.1.1. Noțiunea de „întreprindere”	38
2.1.2. Piața relevantă.....	39
2.1.3. Puterea de piață.....	44
2.1.4. Atentatul asupra pieței	45
Secțiunea 2.2. Persoanele publice și intervenția statului	45
2.2.1. Principiul egalității de tratament.....	45
2.2.2. Excepții	46
2.2.3. Situația monopolurilor	50
Secțiunea 2.3. Domenii închise concurenței.....	52
2.3.1. Domenii închise concurenței pe criteriul subiectiv	52
2.3.2. Domenii închise concurenței pe criteriul obiectiv	54

CAPITOLUL 3. PROTECȚIA CONCURENȚILOR	57
Secțiunea 3.1. Obligația de neconcurență	57
3.1.1. Contracte implicând obligația de neconcurență	57
3.1.2. Clauza de neconcurență	58
Secțiunea 3.2. Concurența neloială	59
3.2.1. Noțiuni și reglementare	59
3.2.2. Elemente deontologice ale concurenței neloiale	61
3.2.3. Concurența neloială reglementată de Legea nr. 11/1991	63
3.2.4. Procedura de soluționare a sesizărilor privind o posibilă practică de concurență neloială	70
3.2.5. Concurența neloială reglementată de legislația privind protecția consumatorului	74
3.2.5. Consiliul interinstituțional în domeniul combaterii concurenței neloiale	82
3.2.6. Speță privind concurența neloială	83
Secțiunea 3.3. Concurența neloială pe piața internațională. Dumpingul	88
3.3.1. Reglementarea dumping-ului	88
3.3.2. Noțiunea de dumping	89
3.3.3. Elemente de analiză ale dumping-ului	89
3.3.4. Răspunderea pentru dumping	94
3.3.5. Procedura de dumping	95
CAPITOLUL 4. PROTECȚIA PIETEI	103
Secțiunea 4.1. Autorități de control	103
4.1.1. Consiliul Concurenței	103
§1. Cadrul legislativ	104
§2. Principiile de funcționare ale Consiliului Concurenței	104
§3. Funcțiile Consiliului Concurenței	108
§4. Procedura în cadrul Consiliului Concurenței	112
4.1.2. Alte autorități	132
Secțiunea 4.2. Practicile anticoncurențiale	133
4.2.1. Cartelurile	134
§1. Cadrul juridic de reglementare a cartelurilor	134
§2. Definiția cartelului	135
§3. Subiecții cartelului	139
§4. Tipuri de înțelegeri	140
§5. Efectele practicilor anticoncurențiale	144
§6. Cauzele care înlătură caracterul de ilicit concurențial al practicilor concertate	148
§7. Excepții de grup	150
§8. Pragul de minimis	152
§9. Practicile anticoncurențiale săvârșite de autoritățile și instituțiile administrației publice	153
§10. Speță privind cartelul	154
4.2.2. Abuzul de poziție dominantă	161
§1. Reglementare	161

§2. Piața afectată.....	163
§3. Poziția dominantă.....	165
§4. Manifestarea abuzului de poziție dominantă.....	167
§5. Speța privind abuzul de poziție dominantă.....	171
4.2.3. Incidența dreptului european al concurenței în materia proprietății industriale.....	176
§1. Considerații introductive.....	176
§2. Concilierea realizată de CJUE.....	176
§3. Reglementarea europeană a exercitării drepturilor de proprietate intelectuală.....	178
§4. Instituirea de titluri de protecție la nivel european.....	178
§5. Licențele de proprietate industrială și politica de concurență.....	179
§6. Situația contractelor de licență de proprietate industrială.....	181
§7. Condițiile europene pentru aplicarea art. 101 alin. (1) din Tratat.....	185
§8. Clasificarea licențelor din perspectiva dreptului concurenței.....	188
§9. Comportamentul abuziv.....	190
Secțiunea 4.3. Politica de clemență concurențială în România.....	197
Secțiunea 4.4. Ajutorul de stat.....	203
4.4.1. Considerații generale. Rolul statului în dezvoltarea economică.....	203
4.4.2. Cadrul legislativ privind ajutorul de stat.....	205
§1. Legislația română.....	205
§2. Legislația europeană.....	206
4.4.3. Noțiunea ajutorului de stat.....	207
4.4.4. Regula interdicției acordării ajutoarelor de stat.....	218
4.4.5. Ajutorul de stat în România.....	227
§1. Reglementare.....	227
§2. Rolul Consiliului interministerial pentru aplicarea politicii în domeniul ajutorului de stat.....	230
§3. Stadiul actual privind acordarea ajutoarelor de stat în România.....	231
4.4.6. Procedura pentru obținerea ajutorului de stat. Procedura în fața Consiliului Concurenței.....	234
§1. Repere generale.....	234
§2. Etapa prealabilă de consultare.....	235
§3. Etapa de avizare.....	235
§4. Etapa de notificare și informare.....	237
§5. Procedura specifică ajutoarelor de minimis.....	237
§6. Procedura specifică compensărilor pentru prestarea unui serviciu de interes economic general/obligație de serviciu public.....	237
§7. Comunicarea deciziei Comisiei Europene și publicitatea acesteia.....	237
§8. Etapa de monitorizare.....	238
§9. Rambursarea, recuperarea, suspendarea sau recuperarea provizorie a ajutorului de stat sau de minimis.....	238
4.4.7. Speța privind ajutorul de stat.....	239
Secțiunea 4.5. Controlul concentrărilor economice.....	255
4.5.1. Aspecte generale.....	255
§1. Definiție și reglementare.....	255

§2. Forme de concentrare economică	257
§3. Forme de control.....	259
4.5.2. Distincția dintre operațiunile de asociere concentrative și cele de cooperare	259
4.5.3. Operațiunile de concentrare economică și părțile implicate	262
§1. Fuziuni între agenți economici anterior independenți	263
§2. Dobândirea controlului unic	263
§3. Dobândirea controlului în comun	264
§4. Controlul exercitat de un singur acționar (asociat) pe baza drepturilor de veto	267
§5. Alte situații	267
§6. Excepții în baza prevederilor legii concurenței cu privire la concentrările economice	269
4.5.4. Evaluarea restricționărilor direct legate și necesare implementării concentrărilor economice.....	270
§1. Principii generale.....	270
§2. Principii aplicabile clauzelor uzuale în cazul achiziționării unei întreprinderi	271
§3. Principii aplicabile clauzelor uzuale în cazul achiziționării în comun.....	274
§4. Principii aplicabile clauzelor uzuale în cazul creării unei societăți în comun, în conformitate cu art. 9 alin. (3) din Legea concurenței nr. 21/1996.....	274
4.5.5. Criteriile de compatibilitate a concentrărilor economice cu o concurență normală	275
4.5.6. Condiții de autorizare a concentrărilor economice	275
4.5.7. Notificarea concentrărilor economice.....	276
4.5.8. Deciziile emise de Consiliul Concurenței.....	277
4.5.9. Realizarea concentrărilor economice.....	278
4.5.10. Procedura specială în cazul examinării investițiilor străine directe în Uniune	279
4.5.11. „CARTEA ALBĂ” privind concentrările economice.....	280
4.5.12. Speță privind concentrarea economică	281

CAPITOLUL 5. ACȚIUNEA ÎN DESPĂGUBIRE ÎN CAZURILE DE ÎNCĂLCARE A DISPOZIȚIILOR LEGISLAȚIEI ÎN MATERIE DE CONCURENȚĂ	289
Secțiunea 5.1. Reguli speciale privind desfășurarea procesului în fața instanței judecătorești.....	289
Secțiunea 5.2. Reguli privind soluționarea litigiului, respectiv adoptarea deciziilor în cazuri speciale	292
5.2.1. Efectul deciziilor/hotărârilor definitive ale autorităților de concurență sau a instanței judecătorești.....	292
5.2.2. Efectele soluționării litigiului pe căi alternative asupra hotărârii judecătorești.....	295
5.2.3. Efectele soluționării litigiului pe căi alternative asupra deciziei Consiliului Concurenței	296
Bibliografie selectivă.....	297

Secțiunea 1.1.

Considerații generale privind concurența

1.1.1. Semnificația concurenței

Pornind de la conceptul comun al noțiunii de concurență care semnifică o întrecere, o rivalitate într-un domeniu de activitate la care participă două sau mai multe persoane care urmăresc același avantaj sau același rezultat, putem spune că mediul concurențial, concurența în sine, se manifestă în orice domeniu. Ea este o componentă intrinsecă a laturii umane și este firesc să existe pentru că ea conduce la progres, autoperfecționare și chiar dacă ea nu are acest efect pozitiv, competiția interumană este omniprezentă. Ca atare, concurența nu este specifică doar activității comerciale, dar ea prezintă un interes deosebit pentru că dacă se desfășoară prin mijloace ilicite poate conduce la prejudicierea concurenților, a consumatorilor, cât și a pieței aferente.

Nu doar concurența comercială ilicită este sancționată de lege; orice întrecere, competiție în care o persoană încearcă să obțină un avantaj bazându-se pe mijloace ilegale este repudiată de lege.

În sens comun, concurența nu este specifică doar unei anumite perioade istorice. În sens specific, privind doar din punct de vedere al concurenței comerciale, ea este caracteristică doar economiei de piață, lipsind cu desăvârșire economiei centralizate.

În contextul schimbărilor intervenite după anul 1990, pentru a se institui cadrul juridic necesar desfășurării activităților economice bazate pe libera inițiativă și concurență, Constituția României prevede la art. 135 alin. (2) lit. a) că „*statul trebuie să asigure libertatea comerțului, protecția concurenței loiale, crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție*”.

Așa cum este reglementată concurența în dreptul intern pornind de la legea fundamentală, în dreptul european Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) reglementează concurența în titlul VII intitulat „Norme comune privind concurența, impozitarea și armonizarea legislativă”.

Pornind de la principiul libertății în comerț, în afaceri, specific economiei de piață, exercitarea concurenței licite constituie un drept a oricărei întreprinderi ce acționează pe piață. Legiuitorul intervine pentru a proteja concurența manifestată cu buna-credință și conformă cu legea, respectându-se concurenții existenți pe piață.

În literatura de specialitate¹ concurența este privită ca o confruntare între agenți economici² pentru câștigarea și conservarea clientelei, în scopul rentabilizării propriei activități.

¹ A se vedea, în acest sens, O. Căpățînă, *Noțiunea concurenței comerciale*, în Revista Dreptul nr. 1/1992, p. 31.

² Conform O.U.G. nr. 75/2010 ce modifică Legea nr. 21/1996 legea concurenței, orice referire din lege la noțiunea de „agent economic” se consideră a fi făcută la noțiunea de „întreprindere”.

Concurența desfășurată în limitele legii nu poate avea decât un efect benefic pe piață, pentru că scopul urmărit de întreprinderile concurente este obținerea unui profit cât mai mare ce nu poate fi realizat decât prin conservarea propriei clientele și câștigarea unui segment nou de clientelă. Acest lucru conduce la progres, dezvoltare tehnologică și management eficient³.

Dobândirea unei poziții dominante pe piață nu exclude concurența, competiția dintre întreprinderi având un efect stimulator atât pentru cel aflat în poziția de a domina, urmărind menținerea acestei situații create, cât și pentru cel dominat ce dorește întărirea poziției sale pe piață.

Dincolo de aceste aspecte clasice de analiză, concurența trebuie privită și din perspectiva economiei digitale, pentru că aceasta, ca și piața, are valențe noi generate de schimbările economice globale. Evident, perioada pandemiei declanșate de virusul SARS-CoV-2 a determinat o regândire a întregului proces al afacerilor, iar digitalizarea se prezintă ca o soluție de salvare a întregii societăți. Tehnologiile digitate nu sunt o noutate, dar în sfera afacerilor digitalizarea a pătruns rapid și eficient, accentuându-se în această perioadă.

În România, la începutul anului 2020 a fost creată Autoritatea pentru Digitalizarea României (ADR)⁴ care preia în cadrul său mai multe structuri din Ministerul Transporturilor, Infrastructurii și Comunicațiilor⁵, ce vor contribui la realizarea scopului și obiectivelor propuse la înființare⁶, în principal „de a încuraja instituțiile publice, dar și pe cele din mediul privat, să treacă la următorul nivel în asigurarea unor servicii rapide, sigure și eficiente, urmărind transformarea digitală a societății românești”⁷.

La nivel european, încă de la începutul anului (februarie) 2020, Comisia Europeană a arătat interesul său⁸ asupra acestei teme prin comunicatul „Shaping Europe’s digital future”⁹ fiind preocupată de realizarea la un nivel înalt a digitalizării în toate statele membre, apreciind că tehnologia funcționează pentru oameni și respectă valorile fundamentale ale UE. De asemenea, noua strategie digitală a Comisiei se bazează pe doi piloni principali intitulati White Paper on Artificial Intelligence¹⁰ and the European data strategy¹¹.

³ În literatura de specialitate se face distincție între noțiunea generică, economică și specifică a concurenței, în funcție de care se definește concurența ca fiind „confruntarea dintre agenții economici cu activități similare sau asemănătoare, exercitată în domeniile deschise pieței, pentru câștigarea și conservarea clientelei, în scopul rentabilizării propriei întreprinderi”. În acest sens, O. Căpățină, *Dreptul concurenței comerciale. Concurența onestă*, Ed. Lumina Lex, București, 1992, pp. 82-86.

⁴ H.G. nr. 89/2020 privind organizarea și funcționarea Autorității pentru Digitalizarea României, publicată în M. Of. nr. 113 din 13 februarie 2020.

⁵ Ce a preluat fostul Minister al Comunicațiilor și Societății Informatizate.

⁶ Contribuie la transformarea digitală a economiei și societății românești; realizează guvernarea electronică la nivelul administrației publice din România, prin operaționalizarea standardizării și interoperabilității tehnice și semantice a sistemelor informatice în administrația publică centrală și implementarea principiilor Declarației ministeriale de la Tallinn privind guvernarea electronică din 2017; contribuie la îndeplinirea obiectivelor pentru România ale programelor de asistență financiară ale Uniunii Europene în domeniul său de competență.

⁷ A se vedea, în acest sens, o analiză amplă în M. Niță, *Digitization, the Key to Success for the Struggling Entrepreneur*, în Valahia University Law Study nr. 35/2020, pp. 53-61.

⁸ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>.

⁹ Shaping Europe’s digital future, COM(2020) 67 final: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_3.pdf.

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf.

¹¹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-european-strategy-data-19feb2020_en.pdf.

Preocupările Comisiei continuă cu privire la acest domeniu, adoptând o nouă strategie pentru IMM-uri¹² pentru o Europă durabilă și digitală.

Pilonul legislativ central l-a constituit până acum Directiva privind comerțul electronic, adoptată în anul 2000, dar la acest moment suntem în prezența unei piețe unice europene digitale care are alte cerințe și o altă dimensiune. Utilizatorii platformelor online și-au dat seama că ele deschid noi oportunități de afaceri, noi piețe, le facilitează tranzacțiile, dar în același timp, îi expune unor riscuri necunoscute până acum față de care nu au învățat să se protejeze fiind puși în situații noi (spre exemplu elemente de deontologie, de concurență sau posibilitatea de a intra pe piață).

1.1.2. Definiția concurenței

În considerarea precizărilor efectuate mai sus, apreciem că prin concurență înțelegem competiția dintre întreprinderi pe o piață relevantă în care se folosesc mijloacele permise de lege pentru acapararea pieței, câștigarea clientelei și obținerea unui profit.

1.1.3. Funcțiile concurenței

În accepțiunea modernă, concurența înseamnă un anumit tip de comportament al profesioniștilor-comercianți pe piață și un mod specific, de organizare a economiei de piață. Concurența este comerț și comerțul este concurență fără a fi un truism, doar că raporturile dintre ele, interferența lor, trebuie să aibă o scalare, o valorizare juridică. Dacă un comerț nu are conținut fără concurență, o concurență care nu echilibrează comerțul și nu aduce o civilizație comerțului, nu face decât să compromită comerțul care dă ordinea economică.

Concurența comercială este o chestiune de ordine publică, iar raportul cerere-ofertă nu poate fi lăsat la nivelul cererii naturaliste, primitive, necontrolate.

Pe de alta parte, abundența unor reglementări care restrâng concurența poate avea ca efect sufocarea comerțului, stoparea acestuia sau poate conduce la ineficiență, neproductivitate, lipsă de inovare, creșteri economice lente marcate de perioade de stagnare. Dinamizarea fenomenului de concurență are ca efect creșterea productivității, a competitivității la nivel național și internațional și, de asemenea, are implicații asupra bunelor practici de management, concurența fiind un mecanism care motivează societățile să-și îmbunătățească metodele manageriale.

Intervenția legiuitorului prin reglementări specifice, dar și a autorității de concurență, este extrem de delicată, ele trebuind să promoveze „un joc concurențial” sănătos, normal, care să contribuie la dezvoltarea pieței.

Există azi un tablou al cererii economice, acceptat de majoritatea autorilor. Aceste cerințe ale concurenței economice corespund unor cerințe ale pieței.

a) *Ajustarea economică a cererii și a ofertei*

Concurența patologică nu reprezintă altceva decât un dezechilibru între cerere și ofertă sau, altfel spus, înfățișări extrem de neconciliate cu sănătatea pieței. Într-un raport natural cerere-ofertă, o intervenție neinspirată a legiuitorului ar aduce artificialitate în acest raport,

¹² https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-sme-strategy-march-2020_en.pdf.

nu ar face decât să conturbe și celelalte raporturi sociale și ar lipsi de fundamentare drepturile și libertățile cetățenești, democrația politică.

Echilibrul dintre cerere și ofertă este principiul de bază al economiei de piață, mai precis relația dintre cererea pentru un anumit produs sau serviciu și oferta pentru acestea, în care elementul cheie ce reglează relația este prețul.

Putem vorbi de dezechilibru când suntem în situația unui excedent de ofertă ce conduce la o scădere a prețului sau un deficit de ofertă ce conduce la o creștere semnificativă a prețului.

b) Temperarea practicilor monopoliste

Concurența înseamnă competiție, iar aceasta conduce la o preocupare constantă pentru creșterea calității ofertei. Reducerea numărului de participanți pe o anumită piață nu scade acest interes. Problema se pune în situația monopolului deoarece dominația excesivă duce la suficiență, iar aceasta duce la scăderea calității prestației. Din această perspectivă, concurența are acest rol, funcție, de a tempera practicile monopoliste.

c) Stimularea creativității tehnice

Această funcție justifică tratamentul legal, concesiv, pentru situațiile în care anumite manifestări patologice de concurență produc noutate tehnică (reînnoire tehnologică, creație intelectuală, un plus de calitate, resurse etc.). Legiuitorul este explicit pentru astfel de situații în care efectele pozitive ale practicii comerciale, într-un anumit caz, conduc la inaplicarea dispozițiilor legale, spre exemplu dispozițiile art. 5 alin. (2) lit. a)¹³.

d) Repartizarea rațională a resurselor între comercianți

Această funcție nu se conciliază cu dirijismul economic care privește repartizarea resurselor, ea fiind o expresie a egalității de șansă în comerț. Nimic nu justifică favorizarea unui comerciant căruia să-i fie repartizate anumite resurse, în dauna altuia care ar putea să facă același comerț cu aceeași abilitate¹⁴.

¹³ Conform art. 5 alin. (1) „Sunt interzise orice înțelegeri între întreprinderi, decizii ale asociațiilor de întreprinderi și practici concertate, care au ca obiect sau au ca efect împiedicarea, restrângerea ori denaturarea concurenței pe piața românească sau pe o parte a acesteia (...)”; alin. (2) „Interdicția prevăzută la alin. (1) nu se aplică înțelegerilor sau categoriilor de înțelegeri între întreprinderi, deciziilor sau categoriilor de decizii ale asociațiilor de întreprinderi, practicilor concertate sau categoriilor de practici concertate, atunci când acestea îndeplinesc cumulativ următoarele condiții: a) contribuie la îmbunătățirea producției sau distribuției de mărfuri ori la promovarea progresului tehnic sau economic, asigurând, în același timp, consumatorilor un avantaj corespunzător celui realizat de părțile la respectiva înțelegere, decizie ori practică concertată”.

¹⁴ Practica judiciară apreciază că „art. 4 alin. (2) din Legea nr. 9/2012 (Legea privind taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule) a scutit de taxa instituită prin această lege transcrierea dreptului de proprietate asupra autovehiculelor de ocazie naționale a căror înmatriculare în România între 1 ianuarie 2007 și 1 ianuarie 2013 s-a făcut cu plata unei taxe care este incompatibilă cu dreptul Uniunii și care trebuie, pentru acest motiv, să fie restituită cu dobândă.

În plus, o astfel de scutire a avut ca efect sustragerea de la plata taxei în cauză a primei transcrieri, în perioada pertinentă în cauza principală, a dreptului de proprietate asupra autovehiculelor rulate naționale înmatriculate în România între 1 ianuarie 2007 și 1 ianuarie 2013, în timp ce această taxă a fost percepută invariabil cu ocazia înmatriculării în România, în perioada pertinentă în cauza principală, a autovehiculelor similare provenite din alte state membre. O scutire precum cea în discuție în litigiul principal favorizează astfel vânzarea autovehiculelor de ocazie naționale și descurajează importul unor autovehicule similare.

Pe de altă parte, cât privește valoarea reziduală a taxei, astfel după cum rezultă din jurisprudența constantă a Curții de la Luxemburg, valoarea taxei percepute cu ocazia înmatriculării unui autovehicul se încorporează în valoarea acestui autovehicul, iar atunci când un autovehicul înmatriculat cu plata unei taxe într-un stat membru

Această funcție nu tolerează discriminarea nici pentru situații când anumite funcții sunt justificate, sunt la dispoziția unor entități publice (ex. cazul petrolului), nici pentru situații în care anumiți furnizori sunt controlați exclusiv de consumatori. Este ilicit concurențial atunci când consumatorul anumitor resurse își aservește în mod deliberat pe furnizorul materialelor respective, în detrimentul altora.

e) *Distribuția echilibrată a rezultatelor comerțului*

Această funcție nu se conciliază cu remunerații nejustificate, cu o colectivizare a resurselor și a rezultatelor. Distribuția echilibrată a rezultatelor comerțului privește o situație de respect pentru proporții și pentru situații în care există însumare de efort: cooperări, colaborări, cartelări, în care anumite rezultate sunt efectul unor contribuții, a căror dimensiuni nu pot fi apreciate de o manieră farmaceutică.

1.1.4. Aspecte istorice privind concurența

O lungă perioadă de timp viața economică a fost dirijată prin sistemul corporatismului și breslelor ce beneficiau de monopol în domeniu, membrii acestora fiind considerați egali, cu excluderea concurenței.

Din secolul al XVII-lea liberalismul devine tot mai important în economiile țărilor europene, impunând libertatea comerțului, inclusiv libertatea concurenței, în scopul producerii și furnizării de produse la cele mai bune prețuri, dar și ca instrument de politică antiinflaționistă și de dinamizare a întreprinderilor. Astfel, revoluția franceză de la 1789 a legiferat principiul libertății de comerț și industrie și au fost interzise breslele.

Totuși, s-a observat că liberalismul prezintă și dezavantaje deoarece cei mai competitivi comercianți au prevalență asupra adversarilor și pot dicta relațiile comerciale în raport cu concurența și consumatorii, dar ca urmare a creșterii productivității muncii se creează o suprapresiune asupra locurilor de muncă.

După primul război mondial și marea criză din 1933, liberalismul face loc intervenționismului statal, până în jurul anilor 1970, perioadă în care statele naționale au intervenit în activitățile economice (stabilire de prețuri, reglementare de monopoli, etatizare

este, ulterior, vândut ca autovehicul rulat în acest stat membru, valoarea sa de piață include valoarea reziduală a taxei de înmatriculare.

CJUE a mai reținut că valoarea reziduală a taxei respective, care se regăsește în valoarea autovehiculelor rulate naționale înmatriculate între 1 ianuarie 2007 și 1 ianuarie 2013, este egală cu zero și este, așadar, în mod necesar inferioară taxei de înmatriculare aplicate unui autovehicul rulat importat de același tip, având aceleași caracteristici și aceeași uzură, o asemenea situație fiind incompatibilă cu art. 110 TFUE.

Altfel spus, considerentele Curții de Justiție consacră ideea că art. 4 alin. (2) din Legea nr. 9/2012 care a scutit de taxa instituită prin această lege transcrierea dreptului de proprietate asupra autovehiculelor de ocazie naționale a căror înmatriculare în România între 1 ianuarie 2007 și 1 ianuarie 2013, s-a făcut cu plata unei taxe care este incompatibilă cu dreptul Uniunii, are caracter discriminatoriu pentru autovehiculele rulate de același tip, având aceleași caracteristici și aceeași uzură, importate din alte state membre (cazul în litigiul de față), întrucât valoarea reziduală a taxei respective, care se regăsește în valoarea autovehiculelor rulate naționale înmatriculate între 1 ianuarie 2007 și 1 ianuarie 2013, este egală cu zero și este, așadar, în mod necesar inferioară taxei de înmatriculare aplicate unui autovehicul rulat importat de același tip, având aceleași caracteristici și aceeași uzură, o asemenea situație fiind incompatibilă cu art. 110 TFUE” (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 3352/06 iunie 2016 a C. Ap. București, s. a VIII-a de cont. adm. și fisc., <http://www.rolii.ro/>).

economică etc.), soluție care a suportat numeroase critici întrucât obstaculă libertatea comerțului.

După această perioadă rolul statului în economie s-a diminuat, devenind un garant al bunei funcționări a economiei de piață și a liberei concurențe. Promotorii noii gândiri sunt reprezentanții doctrinei neoliberale, concepută la Școala de la Chicago, al cărui principal reprezentant, M. Fridman, a fost adeptul orientării monetariste și a unei politici care acorda libertate comerțului.

În prezent, comerțul și concurența trebuie să facă față altor fenomene economice pregnante, cum ar fi: concentrarea mării distribuții, cu consecința schimbării raportului de forță față de producător, abuzul de dependență economică etc. Libertatea comerțului este menținută, fără însă ca intervenționismul statal să fi dispărut, mai ales în ceea ce privește controlul concentrărilor economice.

În România, libertatea comerțului și a industriei este o libertate consacrată constituțional. Conform art. 135 alin. (1) din Constituția României „Economia României este economie de piață, bazată pe libera inițiativă și concurență”, iar statul este cel care trebuie să asigure în parametrii normali funcționarea economiei¹⁵.

Secțiunea 1.2.

Dreptul concurenței – definiție, metodă și domeniul de reglementare

Formarea și autonomizarea dreptului, a unor ramuri de drept, este un proces îndelungat, amprentat de motivații, de cursul normativității, de structura și calitatea societății statale respective și chiar de considerente de ordin administrativ, didactic. Fundamentarea preponderentă o dă fizionomia instituțiilor și materiilor pe care și le revendică ramura de drept. În prezent, în toate marile sisteme de drept, doctrina și jurisprudența multiplică sau restrâng cuprinsul ramurilor de drept, rezultate din sistematizarea emisiunilor normative și a instituțiilor de drept.

Dreptul concurenței, atât în România, cât și în țările cu o civilizație și un comerț avansat, este studiat atât autonom, cât și în cadrul dreptului comercial.

Caracterul ei compozit, și anume împrumuturile de principii, alături de principii proprii, împrumuturile de reglementări din alte ramuri de drept, pledează pentru considerarea dreptului concurenței ca o ramură de drept autonomă.

Aplicația dreptului concurenței la raporturile dintre profesioniștii comercianți și participația lui la condiția profesionistului comerciant, la statutul acestuia, pledează pentru menținerea apartenenței la dreptul comercial.

¹⁵ Conform art. 135 alin. (2) „Statul trebuie să asigure: a) libertatea comerțului, protecția concurenței loiale, crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție; b) protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară; c) stimularea cercetării științifice și tehnologice naționale, a artei și protecția dreptului de autor; d) exploatarea resurselor naturale, în concordanță cu interesul național; e) refacerea și ocrotirea mediului înconjurător, precum și menținerea echilibrului ecologic; f) crearea condițiilor necesare pentru creșterea calității vieții; g) aplicarea politicilor de dezvoltare regională în concordanță cu obiectivele Uniunii Europene.